

Valitsuskomisjoni ja Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni läbirääkimised

PROTOKOLL nr 2

Siseministerium 25.05.2009
Kell 13.00

PP 05.06.2009 nr 12.1-4- 2 /324

Juhatas: Siim Kiisler, regionaalminister

Protokollis: Ave Viks (Siseministerium)

Osalesid: Sulev Liivik (Rahandusministerium), Siim Sukles (Kultuuriministerium), Üllar Vahtramäe (Järva Maavalitsus), Jaan Vinnal (Sotsiaalministerium), Andres Uusma (Majandus- ja kommunikatsiooniministerium), Taivo-Ahti Adamson (Majandus- ja kommunikatsiooniministerium), Maris Ambo (Haridus- ja Teadusministerium), Harry Liiv (Keskkonnaministerium), Kurmet Müürsepp (EMOL), Jüri Võigemast (ELL), Urmas Kruise (ELL), Jüri Ellram (EMOL), Jüri Landberg (EMOL), Ülle Erman (EMOL), Ott Kasuri (EMOL), Irja Alakivi (ELL), Terje Lillo (ELL), Hille Ilves (ELL), Tiit Kirss (ELL), Angelika Kallakmaa (ELL), Märt Moll (EMOL), Karl Laas (Siseministerium), Siim Männik (Siseministerium), Margus Kreinin (Siseministerium), Väino Tõemets (Siseministerium).

Päevakord:

1. Arutelu Valitsuskomisjoni ja Omavalitsusliitude Koostöökogu (KTK) delegatsiooni läbirääkimiste vaheprotokolli 2010. aasta riigieelarve ning "Riigi eelarvestrateegia 2010-2013. aasta" osas

S. Kiisler: Riigieelarvestrateegiat (RES) 2010-2013 arutati eelmisel neljapäeval (21.05) kabinetis, Vabariigi Valitsuse (VV) istungil on RES 2010-2013 sel neljapäeval (28.05) ning selle vastuvõtmisel tuleks lisamaterjalide juurde lisada ka käesolev dokument. Vaatame dokumendi valdkondade kaupa läbi. Esiteks annab Rahandusministerium ülevaate rahanduse valdkonnast.

S. Liivik: Rahanduse töögrupis oleme arutanud erinevatel teemadel: kohaliku omavalitsuse (KOV) tulubaas, KOV finantsautonoomia arengud, KOV roll planeerimisprotsessis jne. Valitsuskomisjoni seisukohad on, et vaadates riigi olukorda, ei ole tõenäoline tulubaasi suurendamine. Palanime jätkata laenukohustuste kooskõlastamise protseduuriga, pikemas perspektiivis kavatsime jätkata KOV eelarvedefitsiidi piiramise mehhanismiga ning samuti tahaksime jätkata läbirääkimisi kaevandusõiguse teemadel, fookusega sarnaselt, et kui tasusid suurendatakse, siis KOVid saaksid fikseeritud osa kätte, analoogselt tulumaksuga. Jätkame ka maamaksu vabastuse ärakaotamisega ning kindlasti tuleb KOV kohustusi analüüsida ning sarnaselt riigiga ka KOV tasandil kaaluda teatud tugiteenuste konsolideerimise võimalust. Lisaks juhime tähelepanu, et ka KOVid jälgiksid eelarve tulude ja kulude tasakaalu.

K. Müürsepp: Rõhutan olulisemaid punkte – KOV finantsautonoomia tagamine, käesoleva riigieelarveseaduse muudatusega tulumaksu osa vähendamine osas loodame, et see on ajutine ja lühiajaline ning see tuleb tagasi pöörata, samuti tasandusfondi maht, mis tuleks taastada juba 2010. aastal. Lisaks soovime kohalike teede osas taastada olukorra, kus KOVidele eraldatakse vahendeid seaduse alusel, funktsioonide täitmisega kaasnevate administreerimiskulude tagamist ning lisada punkti põhikooli ja gümnaasiumiseaduse muudatustest tulenevate kulude kompenseerimise kohta.

S. Liivik kommenteeris valitsuskomisjoni ja Koostöökogu seisukohti (KOV õigusaktidega pandud kohustuste analüüsimise vajaduse kohta) ning informeeris, et see saab toimuda mõlema poole koostöös ning lähemalt saab teemat käsitleda rahanduse töögrupi alatöörühmas.

U. Kruuse: Väga meeldiv et Rahandusministeerium funktsioonide hindamisele tähelepanu pöörab, see peakski olema läbirääkimiste aluseks. Samas ärevaks teeb tulumaksu osakaal %-des. Kas Rahandusministeerium tulumaksu osa kasvu ette ei näe? Või on tänaseks väljakujunenud osakaal tänaste funktsioonide juures optimaalne?

S. Liivik: Tulumaksu osa kasvu ei saa ette prognoosida, küll aga kavatseme, kuna KOV tulubaas on ühekülgne ja tulumaksukeskne, pigem leida lisavõimalusi maamaksust, mille arvelt oleks võimalik KOV maksutulu suurendada umbes paarisaja miljoni krooni võrra.

U. Kruuse: Meie põhimõtteline arusaam on, et kui riik võtab vastu KOV tulubaasi puudutavaid otsuseid, siis me lähtume teatud proportsioonidest kuidas tulu riigi ja KOVi vahel jaguneb ja et kuskilt tuleb otsustega kaasnev kulu kompenseerida ning me jääme selle printsiibi juurde ka praegu. See tulu peaks tekkima selgelt, mitte ei tuleks maksubaasi muuta keeruliseks läbi kohalike maksude.

S. Liivik: Ma ei välista tulumaksu osa suurenemist, see on kindlasti teema, aga tulubaasi arendamiseks on ka teisi võimalusi, mida tuleks vaadata.

Funktsioonide osas, volikogu võib võtta initsiatiivi teha parema standardiga

U. Kruuse: Riik tervikuna peaks ütlema, milline tulubaas KOV ülesannete täitmiseks on OK ja see mis KOV otsustab ise lisaks teha on juba KOV volikogu otsustada.

A. Kallakmaa: Kas seda võib tõlgendada, et KOVid võivad hakata saama tulu ka mujalt kui tulumaksust?

S. Liivik: Mitmeid kordi oleme küsinud KOVide ettepanekuid, kuidas maksusüsteemi parendada - kohalikud maksud, lõivud vm. Ei saa öelda, et tulumaks peab olema kõige tähtsam, vaadata tuleks ka teisi makse, mis ka rasketel aegadel säiliks erinevalt tulumaksust, et tagada KOV tulubaasi stabiilsus.

S. Kiisler: Rahanduse töörühm peab selle läbi arutama.

M. Ambo andis ülevaate valitsuskomisjoni seisukohtadest.

K. Müürsepp toonitas et omavalitsuste jaoks on oluline, et jätkuks ujumisõpetuse programm, punkt jääb haridusministeeriumi alla

U. Kruuse: Kas HTM ei ole mõelnud, et kõik põhiharidusega seonduv ei võiks kõik üldse olla tasuta, mitte me ei räägiks igal pool riigipoolsest toetusest? Teiseks ei ole kumbki pool ära märkinud täna Riigikogus menetluses olevat seaduseelnõud, mis puudutab omavalitsuste vahelist arvlemist põhikooli osas. Need on põhimõttelised rahastamise otsused, aga meie oleme lähtunud kokkuleppeid tehes sellest, et see osa süsteemist ei muutu. Ma ei hakkaks seda eraldi vaheprotokollis sisse tooma, aga see teema jääb üles ja lõpp-protokollis peab selles suhtes selgus olema.

J. Vinnal andis ülevaate sotsiaalvaldkonna kokkulepetest.

Ü. Erman juhtis tähelepanu toimetulekutoetuste väljamaksmise mahu suurenemisega seoses administreerimiskulude kompenseerimise vajadusele.

S. Liivik: täpsemalt saame selle jätta lõpp-protokollis teemaks, sest enne tuleb näha kaasnevat töömahu kasvu ja kui selgub, et olemasolevatest vahenditest ei piisa, siis teha täpsed kalkulatsioonid, millises mahus töömahu suureneb. Selle üle ei ole mõtet üldkogus vaielda, sellest tuleks eraldi rääkida sotsiaal-, töö- ja tervishoiu töögrupis. Praeguse indikatsiooni järgi saab see raha (administreerimiskuludeks) riigieelarves küll olema, aga oma piirsummade sees otsustab Sotsiaalministeerium ise.

Kokkuleppe sõnastust muudeti riigieelarvest administreerimiskuludeks vahendite ettenägemise osas.

S. Sukles: kultuuri valdkonnas jätkame kõikide tegevustega, erilise prioriteetsusega tegevusi püüame suurendada ja üks neist on Tallinna Kultuuripealinna projekt. Ujumise algõpetuse kohta leppisime kokku juba 2007, et alates 2010. aastast me selleks vahendeid ette ei näe. Kõik muud tegevused ja toetused peaks alles jääma, aga nende summad alles selguvad.

K. Määrsepp: Ujumise algõpetus peaks olema õppekava osa ja peaks haridustoetusena KOVide eelarvesse tulema.

A. Kallakmaa: Kas kui ministeerium plaanib toetada Tallinna Kultuuripealinna projekti, ei võiks seda ka sõnastada kokkuleppena?

KTK ettepaneku kohta kokkuleppena fikseerida ka Tallinna Kultuuripealinna projekti toetamine vastuseks lisati kokkuleppe sõnastusse /... rõhutades Tallinn Euroopa Kultuuripealinn 2011 programmi prioriteetsust./

T.-A. Adamson kohalike teede hoiu vahendite osas saame kokku leppida selles, milles eelmine aastagi - raha jaotuspõhimõtetes väljatöötamises, mis eeldab kohalike omavalitsuste poolset huvi ja kokkulepet, millisel kujul need võiks kokku leppida. Kuna seaduse sõnastuses enam eraldatavate vahendite % ei sätestata, siis ei saa me ka kokkuleppesse % sisse kirjutada.

A. Kallakmaa: Rääkides muudest kohalikest maksudest, kas aktsiisi tõstmisel tuleb sellest ka KOV eelarvetesse midagi?

S. Liivik: See on üks võimalus, kui rääkida erinevatest võimalustest. Kas mingid makse tuleb või mitte, seda ma ei saa öelda. Põhimõtteliselt tahetakse ka riigi poolel see % seadusest maha võtta, nii et eraldatavate vahendite summa suurus on KOVidega läbirääkimise tulemus. Vähemalt seadus näeb toetuse maksmise ette, aga mitte täpset proportsiooni.

T.-A. Adamson juhtis tähelepanu, et tegemist täiendava toetusega mitte kohalike teede ülevõlpidamise vahenditega.

M. Moll täpsustas, et kohalike teede hoiuks ei olegi riigieelarvest olnud raha ette nähtud alates 1994 aastast.

U. Kruuse toonitas aktsiisist laekuva raha vajalikkust KOVidele, eriti, kui vaadata kohalikele teedele kehtivaid nõudeid.

A. Kallakmaa: lisaks teehooldusnõuete ümbervaatamine – ka headel aegadel ei olnud võimalik neid nõudeid kõiki täita – kas nüüd ei võiks neid ümber vaadata ja neid leevendada ja kas seda ei võiks kokkuleppesse lisada?

T.-A. Adamson: teatud nõudeid teedel ei saa alla lasta, kuna me räägime inimeste ohutusest, me saame osa teid kinni panna, kui raha ei ole. Riik ei ole praegu paremas olukorras kui KOVid, me oleme samas situatsioonis, enamuses riigi teedel ei suudeta tõenäoliselt lähiaastatel seisundinõudeid hoida, kuna suur osa teehoiu vahenditest on hetkel asendatud välisvahenditega. Küsimus on selles, kas me saame seisundinõuetega etteantud miinimumi veel allapoole lasta kui täna või see muutub ohtlikuks.

O. Kasuri juhtis tähelepanu Riigikogus menetluses olevale erakorralise olukorra seadusele, mis paneb kohalikele omavalitsustele kohustuse muuhulgas tagada ka teede korrashoid ja siis kui riigis on erakorraline olukord.

KTK otsustas teehooldusnõuete osas mitte täpsustusi lisada ja jääda praeguse kokkuleppe teksti juurde, kuna see võimaldab kõiki diskussiooni aluseid tegevusi (nõuete ülevaatamine, vajadusel vähendamise jne) teha.

M. Kreinin: koostöö omavalitsusliitudega toimib hästi, IKT valdkonnas on tegemist 100% välisvahenditega - projektid on taotletud, raha on peale saadud ja töö käib.

H. Liiv andis ülevaate maa ja keskkonnahoiu valdkonna valitsuskomisjoni seisukohtadest ja kokkulepetest.

Keskkonnavaldkonna kokkulepped otsustati hilise laekumise tõttu redaktsiooniliselt parandada osapoolte poolt koosoleku lõppedes enne protokollit allkirjastamist.

S. Kiisler juhtis tähelepanu korrektse sõnastusega seisukohtade ja kokkulepete edastamisele tulevikus.

K. Müürsepp: Muude küsimuste alla oleme koondanud muud teemad, mis ei kuulu ühegi töögrupi alla.

Valitsuskomisjoni koosseisu muudatust käsitlev punkt otsustati vahe-protokollit tekstist välja jätta, kuna see ei ole otseselt eelarveläbirääkimiste teema, kirjajana on see KTK ettepanek ministriumisse tulnud.

S. Kiisler: Viimasel hetkel otsustasime valitsuskomisjoni poolt fikseerida siin välisvahendite prioriteetsuse ja efektiivse tegutsemise vajaduse nende võimalikult kiireks kasutuselevõtuks.

J. Võigemast tegi ettepaneku genereerida initsiatiiv vaatamaks RaM või SiM eestvedamisel üle kogu suuremate meetmete rakendamise, et selgitada välja probleemid ning tagada, et rahad võimalikult kiiresti kasutusse saaksid. ELL büroo on nõus seda initsieerima. Kaardistada tuleks omavalitsuste kaupa, kes on saanud raha objektide jaoks, aga ei suuda neid ellu viia ja miks.

Regionaalminister ja Rahandusministeeriumi esindaja kinnitasid omapoolset huvitatust, et välisvahendite rakendamist kiirendada.

K. Müürsepp rõhutas lõppsõnas, et KTK jaoks on oluline KOV poolt seadustega pandud ülesannete täitmine ja KOV finantsautonoomia ning KTK taotlused ja ettepanekud on esitatud heas usus ja parima äranägemise järgi, et KOV süsteem areneks ning KTK loodab, et peale augustikuist majandusprognoosi saavutame ka seda võimaldavad kokkulepped.

S. Kiisler nentis lõppsõnas, et hetkel on palju määramatust, kuid valitsusele on jätkuvalt oluline, et KOVid suudaksid oma ülesandeid täita. Samuti rõhutas minister, et rohkem KOVe puudutavaid kärpeid hetkel ei planeerita ning aasta lõpu poole kui selguvad tehtud kärpete proportsioonid, tuleb seda arvestada ka 2010. aasta eelarve arutelul, et tagatud oleks solidaarsus.

Regionaalminister tänas koosolekul osalejaid ja lõpetas koosoleku.

Siim Kiisler

Komisjoni esimees

(allkirjastatud digitaalselt)